

TEATTERIN LUKIODIPLOMIN OHJEET

lukio-opintonsa 31.7.2016 jälkeen aloittaneille opiskelijoille

© Opetushallitus

Määräykset ja ohjeet 2017:8a

ISBN 978-952-13-6366-5 (pdf)

ISSN-L 1798-887X

ISSN 1798-8888 (pdf)

Taitto: Grano Oy

www.oph.fi

Voimassaoloaika: 15.5.2017 alkaen toistaiseksi

Nuorten lukiokoulutuksen järjestäjille

TEATTERIN LUKIODIPLOMIN OHJEET

Opetushallituksen päättämiin Lukion opetussuunnitelman perusteisiin 2015 sisältyy valtakunnallisena soveltavana kurssina suoritettava teatterin lukiodiplomi (Opetushallituksen määräys 27.10.2015 nro 60/O11/2015). Opetushallitus antaa teatterin lukiodiplomin suorittamisesta liitteenä olevan ohjeen, joka koskee lukio-opintonsa 31.7.2016 jälkeen aloittaneita nuorten lukiokoulutuksen opiskelijoita.

Lisätietoja ohjeesta saa tarvittaessa Opetushallituksesta.

Pääjohtaja

Olli-Pekka Heinonen

Opetusneuvos

Minna Harmanen

LIITE

Teatterin lukiodiplomin ohjeet
lukio-opintonsa 31.7.2016 jälkeen aloittaneille opiskelijoille

SISÄLTÖ

1	LUKIODIPLOMIN SUORITTAMISEN LÄHTÖKOHTIA6
1.1	Lukiodiplomin järjestäminen lukiossa	6
1.2	Lukiodiplomin suorittaminen osana lukio-opintoja	6
2	TEATTERIN LUKIODIPLOMIN SUORITTAMINEN7
2.1	Teatterin lukiodiplomin tavoitteet.	7
2.2	Teatterin lukiodiplomin rakenne	7
3	TEATTERIN LUKIODIPLOMIN ARVIOINTI9
3.1	Lähtökohtia lukiodiplomin arvioinnille	9
3.2	Teatterin lukiodiplomin arviointi ja arvioinnin kohteet	9
3.3	Teatterin lukiodiplomin arvosanojen kriteerit	10

1 LUKIODIPLOMIN SUORITTAMISEN LÄHTÖKOHTIA

1.1 Lukiodiplomin järjestäminen lukiossa

Lukiolaissa tarkoitetun koulutuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista ja tuntijaosta annetun valtioneuvoston asetuksen (942/2014) mukaan lukion soveltaviin kursseihin voivat kuulua eri aineissa ja aineryhmissä suoritettavat lukiodiplomit. Opetushallitus on laatinut näihin kursseihin valtakunnalliset opetussuunnitelman perusteet, joiden mukaan lukiodiplomikurssit kuvataan lukion opetussuunnitelmassa. Nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti lukiodiplomeja on mahdollista suorittaa valtakunnallisena soveltavana kurssina kotitaloudessa, kuvataiteessa, käsityössä, liikunnassa, mediassa, musiikissa, tanssissa ja teatterissa. Opetushallitus antaa ohjeet kunkin lukiodiplomin suorittamisesta. Mikäli lukiodiplomeja on koulutuksen järjestäjän hyväksymän opetussuunnitelman mukaan mahdollista suorittaa lukiossa, niitä suoritetaan Opetushallituksen antamien ohjeiden mukaan. Koulutuksen järjestäjä päättää lukion opetussuunnitelman ja lukiodiplomiohjeiden pohjalta valtakunnallisen soveltavan kurssin käytännön järjestämisestä.

Näitä lukiodiplomiohjeita noudatetaan silloin, kun lukiodiplomeja suorittavien opiskelijoiden lukio-opinnot järjestetään 31.7.2016 jälkeen käyttöön otetun lukion opetussuunnitelman mukaan.

1.2 Lukiodiplomin suorittaminen osana lukio-opintoja

Lukiodiplomin suorittamisen edellytyksenä on, että opiskelija on suorittanut pohjakursseina määrätyn määrän kyseisen aineen tai aineryhmän lukiokursseja. Osassa lukiodiplomeista on erilliset valtakunnalliset tehtävät. Lukiodiplomin suorittamisen järjestäminen on lukiolle vapaaehtoista, samoin kuin osallistuminen on opiskelijalle vapaaehtoista. Osallistuminen lukiodiplomin suorittamiseen on opiskelijalle maksutonta mahdollisia tarvikkekustannuksia lukuun ottamatta.

2 TEATTERIN LUKIODIPLOMIN SUORITTAMINEN

2.1 Teatterin lukiodiplomin tavoitteet

Teatterin lukiodiplomin suorittamisen tavoitteena on, että opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan teatterissa. Teatterin lukiodiplomin tavoitteena on vahvistaa draamallisia ja teatteri-ilmaisullisia taitoja sekä kartuttaa vuorovaikutuksen ja itsearvioinnin taitoja. Kurssin keskeisiä sisältöjä ovat opiskelijan itse määrittelemä työn aihe joltakin teatterin alalta, siihen liittyvä esitys ja työskentely- ja arviointiprosessi. Teatterin lukiodiplomi on esityksen ja portfolion muodostama kokonaisuus. (Lukion opetussuunnitelman perusteet 2015)

Teatterin lukiodiplomin suorittamisen tavoitteena on saada aikaan opiskelijan teatteritaitteellisia valmiuksia kehittävä oppimisprosessi. Opiskelija valmistaa yksin tai ryhmässä taiteellisen näyttötyön, jolla hän osoittaa taitojensa vahvistamista, vuorovaikutustaitojen kartuttamista sekä reflektointi- ja analysointikykyä.

Jotta opiskelija voi osallistua lukiodiplomikurssille, hänellä on oltava suoritettuna vähintään kolme teatteri-, draama- tai ilmaisutaitoon keskittyvää lukiokurssia. Niiden aikana hän on kehittänyt tiedollisia ja taidollisia valmiuksiaan perehtymällä teatterin traditioihin ja esityksellisiin keinoihin. Opetushallituksen verkkosivulla on tukimateriaalia teatterin lukiodiplomiin.

2.2 Teatterin lukiodiplomin rakenne

Teatterin lukiodiplomi on **esityksen** ja **portfolion** muodostama kokonaisuus. **Esityksen osat** ovat esitysprosessi (suunnittelu, harjoittelu, esittäminen) sekä suullinen ja kirjallinen reflektio. **Portfolio** toimii opiskelijan oppimisprosessin tukena. Työsuunnitelman lisäksi se voi sisältää muun muassa harjoitusten ja esitysten dokumentointia sekä koota yhteen esityksen valmistamisprosessissa käytetyn materiaalin mahdollisine käsikirjoituksineen.

ESITYKSEN OSAT

Esitys

Opiskelija valmistaa yksin tai yhdessä muiden kanssa esityksen, jonka kesto on enintään 30 minuuttia. Opiskelija määrittelee, valitsee ja perustelee käyttämänsä teatterin keinot. Esitykseen voi osallistua myös avustajia, jotka eivät suorita lukiodiplomia.

Suullinen reflektio eli arviointikeskustelu

Arviointikeskustelun tarkoituksena on käydä keskustelua opiskelijan ja arvioijien kesken nähdystä esityksestä ja sen valmistamisprosessista. Arviointi perustuu ensisijaisesti arvioijien tekemiin havaintoihin ja tulkintoihin esityksestä. Keskustelu tukee työn arviointia. Arvioijat vertaavat havaintojaan ja tulkintojaan teatterin lukiodiplomin arviointikriteereihin.

Arviointikeskustelu käydään mahdollisimman pian esityksen jälkeen. Opiskelija voi arviointikeskustelussa hyödyntää portfolioaan.

Kirjallinen reflektio

Kirjallisen reflektion tarkoituksena on kiteyttää oppimisprosessi kirjoitelmaan, jossa opiskelija esittelee, erittelee ja arvioi lukiodiplomiprosessiaan. Kirjallinen reflektio kirjoitetaan arviointikeskustelun jälkeen. Kirjallisen reflektion kirjoittamista varten järjestetään kahden tunnin kirjoitustilaisuus. Reflektion kirjoittamisessa voi hyödyntää arviointikeskustelua ja portfolioa.

PORTFOLION OSAT

Työsuunnitelma

Teatterin lukiodiplomikurssin alussa opiskelija laatii työsuunnitelman. Työsuunnitelman tarkoituksena on ohjata opiskelija työn alkuun ja suunnata työskentelyä kurssin aikana. Työsuunnitelmassa opiskelija määrittelee, miltä teatterin alalta hänen lukiodiplominsa lähtökohdat ovat. Mahdollisia ovat esimerkiksi näytteleminen, ohjaaminen, dramaturgia, lavastus, puvustus, maskeeraus, näyttämötekniikka, näiden yhdistelmät tai jokin muu teatterin osa-alue. Työsuunnitelma on lähtökohtana kirjallisen reflektion kirjoittamisessa ja sitä voi hyödyntää myös arviointikeskustelussa.

Prosessin dokumentointi

Opiskelija dokumentoi haluamallaan tavalla koko lukiodiplomikurssin ajan omaa työskentelyään, minkä tarkoituksena on auttaa opiskelijaa hahmottamaan omaa taiteellista oppimisprosessiaan. Prosessin dokumentointi voi koostua erilaisista teksteistä, joita työskentelyn aikana kertyy. Dokumentoitavia asioita ovat esimerkiksi ideoiden syntyminen, kokeilut, ratkaisujen etsiminen ja löytäminen sekä käytetyt harjoitteet ja keinot. Dokumentoinnin tarkoitus on auttaa opiskelijaa hahmottamaan omaa prosessiaan. Dokumentointia voi hyödyntää arviointikeskustelussa ja reflektion kirjoittamisessa.

3 TEATTERIN LUKIODIPLOMIN ARVIOINTI

3.1 Lähtökohtia lukiodiplomin arvioinnille

Lukiodiplomin arviointi perustuu opiskelijan tai opiskelijoiden ryhmänä itsenäisesti toteuttamaan lukioaikaisen erityisen osaamisen ja harrastuneisuuden näyttöön. Opiskelijan toteuttama lukiodiplomi arvioidaan kokonaisuutena kurssin päätyttyä. Lukiodiplomin arvioinnissa annetaan palautetta lukiodiplomille asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta. (Lukion opetussuunnitelman perusteet 2015)

Lukiodiplomin suorituksen arvioi lukion opettaja. Opettajan lisäksi arviointiin osallistuu toinen arvioija, jonka tulee myös olla kyseisen alan asiantuntija. Lukiodiplomin suorituksesta annetaan numeroarvosana. Arvioinnissa käytetään asteikkoa 4–10. Arvosana 5 osoittaa välttäviä, 6 kohtalaisia, 7 tyydyttäviä, 8 hyviä, 9 kiitettäviä ja 10 erinomaisia tietoja ja taitoja. Hylätty suoritus merkitään arvosanalla 4. Näissä lukiodiplomin suorittamisen ohjeissa annetaan lukiodiplomin arvioinnin kohteet ja kriteerit arvosanoille 6, 8 ja 10.

Opiskelijalla on lukiolain mukaan oikeus saada opetussuunnitelman tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä vastaavat aikaisemmin suorittamansa opinnot tai muutoin hankittu osaaminen arvioiduksi ja tunnustetuksi (Lukiolaki 23 §). Lukiodiplomien suoritusohjeita noudatetaan silloinkin, kun osa opinnoista suoritetaan muussa oppilaitoksessa.

Lukion valtakunnallisena soveltavana kurssina suoritettava lukiodiplomi merkitään lukiossa käytettäviin todistuksiin koulun opetussuunnitelman määrittelemällä tavalla, ja opetussuunnitelmassa on myös määritelty lukiodiplomikurssin mahdollinen sisältyminen oppiaineen oppimäärään. Valtakunnalliset soveltavat kurssit arvioidaan lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti suoritusmerkinnällä (S = suoritettu, H = hylätty).

Opiskelija saa todistuksen lukiodiplomistaan, kun hän on suorittanut lukion koko oppimäärän. Lukiodiplomitodistus on lukion päättötodistuksen liite, ja se merkitään kohtaan ”lisätiedot”. Lukiodiplomeissa käytetään Opetushallituksen tuottamaa yhtenäistä todistuslomaketta. Lukiodiplomitodistukset ovat lukioiden käytettävissä Suullisen kielitaidon arvioinnin koepanikin yhteydessä.

3.2 Teatterin lukiodiplomin arviointi ja arvioinnin kohteet

Teatterin lukiodiplomin arviointi kohdistuu esitykseen sekä esityksen ja työskentelyprosessin kirjalliseen reflektioon. Arvosana koostuu teatteriesityksestä (2/3) ja kirjallisesta reflektiosta (1/3). Suullinen reflektio ja portfolio arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Lukiodiplomin suorituksen arvioi lukion opettaja ja ainakin yksi toinen arvioija, jolla tulee olla kyseisen teatterin osa-alueen asiantuntemus. Arvioijat päätyvät yhteiseen arvosanaan laskemalla annettujen pisteiden keskiarvon. Todistuksessa kuvaillaan sanallisesti opiskelijan suoritus, sen aihe ja vahvuudet. Lukiodiplomisuorituksesta laaditaan arviointipöytäkirja, jonka arvioijat allekirjoittavat ja joka tallennetaan lukion arkistoon.

Teatterin lukiodiplomisuorituksessa arvioinnin kohteita ovat teatterin tekemisen taidot sekä kyky arvioida omaa työtään. Teatterin tekemisen taitoihin kuuluvat ilmaisulliset taidot, dramaturgiset taidot, esteettiset taidot ja vuorovaikutustaidot. Arviointiin vaikuttaa myös esityksestä välittyvä kokonaisvaikutelma.

Seuraavassa on kuvattu teatterin tekemisen taitojen arviointikohteet näyttelijälle. Jos opiskelija tekee lukiodiplomityönsä jollakin muulla teatterin osa-alueella, sovelletaan kriteerejä painottaen kyseisen teatteritaiteen alueen ominaispiirteitä. Opetushallituksen verkkosivujen tukimateriaalissa on esimerkkejä eri teatterin osa-alueiden arviointikohteista.

Teatterin tekemisen taitojen arviointikohteet näyttelijälle

- näyttelijän ilmaisulliset taidot (esimerkiksi keskittyminen, läsnäolo, tahtotila, kyky toimia kontaktissa vastaanäyttelijän ja yleisön kanssa, fyysinen ilmaisu ja toiminta, reagointi impulsseihin, äänenkäyttö ja puhuminen, jännitteen luominen ja ylläpitäminen)
- dramaturgiset taidot (esimerkiksi aiheen ja tekstin käsittely, jännite, kerronnan keinot, roolihenkilön kehityskaari)
- esteettiset taidot (esimerkiksi ymmärrys tyyliä, rytmi, visuaalisuus, ääni, tila)
- vuorovaikutustaidot (esimerkiksi sitoutuneisuus, aktiivisuus, vastuun ottaminen, yhteistyö)

Reflektion arviointikohteet

- oman taiteellisen prosessin kiteyttäminen, analyysi, merkitysten ymmärtäminen ja eri osa-alueiden arviointi
- oman oppimisen arviointi ja tavoitteiden asettaminen
- mahdollisen yhteistyöprosessin arviointi ja merkitysten ymmärtäminen

3.3 Teatterin lukiodiplomin arvosanojen kriteerit

Teatterin lukiodiplomin arvosanojen kriteerit on määritelty arvosanoille 10 (erinomainen), 8 (hyvä) ja 6 (kohtalainen). Keskitasoa parempi suoritus jollain osa-alueella kompensoi jonkin toisen alueen keskitasoa heikomman suorituksen. Lukiodiplomitodistukseen merkitään teatterin lukiodiplomin arvosanan kriteerit arvosanoille 10 (erinomainen), 8 (hyvä) ja 6 (kohtalainen).

Arvosanan 10 (erinomainen) kriteerit

Opiskelija osoittaa erinomaista taiteellisen kokonaisuuden ymmärtämistä ja teatterin keinojen hallintaa. Esitys tarjoaa katsojalle runsaasti elämyksiä, oivalluksia ja näkökulmia aiheen prosessointiin, ja se on taiteellisesti vangitseva.

Opiskelija on vahvasti sitoutunut työskentelyprosessiin: hän toimii aktiivisesti ja ottaa vastuuta työskentelystä. Hän kykenee tulokselliseen yhteistyöhön muiden ryhmän jäsenten kanssa.

Opiskelija pystyy erinomaisesti kuvaamaan kirjallisessa reflektiossaan olennaiset prosessin vaiheet, suunnitteluaan, tehtäviään, käyttämiään työskentelymenetelmiä sekä luovaan

prosessiin liittyviä yllätyksiä, kysymyksiä, hämmennystä, uusia ajatuksia ja kokemuksia. Opiskelija asettaa selkeitä tavoitteita työskentelylleen ja arvioi erinomaisesti niiden saavuttamista. Opiskelija osaa analyttisesti arvioida omaa työtään ja saavutuksiaan, kykenee kiitettävästi perustelemaan taiteellisia valintojaan ja näkee oman työnsä merkityksen kokonaisuuteen. Opiskelija läpikäy erinomaisen taiteellisen oppimisprosessin.

Arvosanan 8 (hyvä) kriteerit

Opiskelija osoittaa draamallisten ja teatterin keinojen hyvää hallintaa. Työssä on taiteellisia pyrkimyksiä. Esitys tarjoaa yleisölle joitakin elämyksiä ja aiheita prosessointiin. Opiskelijalla on omia ideoita, joita hän on työstänyt tavoitteellisesti.

Opiskelija pystyy yhteistyöhön ja ottaa vastuuta työskentelystään, jolle asettaa hyvin tavoitteita. Opiskelija osaa arvioida hyvin omaa työskentelyään ja tavoitteiden saavuttamista.

Opiskelija erittelee kirjallisessa reflektiossa teatteriesityksen kannalta useita olennaisia prosessin osioita. Opiskelija osaa kertoa taiteellisista valinnoistaan ja prosessin aikana heränneistä ajatuksista ja kysymyksistä. Opiskelija läpikäy hyvän taiteellisen oppimisprosessin.

Arvosanan 6 (kohtalainen) kriteerit

Opiskelijan on vaikea hahmottaa työn taiteellista kokonaisuutta. Esityksessä on havaittavissa vuorovaikutusta tekijöiden välillä ja kontaktia yleisöön. Esitys tarjoaa yleisölle joitakin elämyksiä ja aiheita prosessoitavaksi. Opiskelija tuntee teatterin perustaidot.

Opiskelijan sitoutuminen prosessiin ja muihin työryhmän jäseniin on epätasaista ja hän ottaa vain vähän vastuuta omasta työskentelystään. Hänen on vaikea analysoida omaa työskentelyprosessiaan ja löytää prosessinsa kannalta olennaisia asioita kirjalliseen reflektioon. Työskentelyn ansioita on kuitenkin lukiodiplomityön loppuunsaattaminen.

Verkkajulkaisu
ISBN 978-952-13-6366-5
ISSN 1798-8888